

ХРИСТИЯНСКИЯТ МОРАЛ НА ДЕЛО

42. Как да победим нехайството

Християнството призовава вярващия, пък и всеки друг човек, да живее разумно и да не губи напразно времето, отредено му на тази земя. Какво ни дава празното любопитство? Празните разговори? Безцелното шляене? Нищо. Те пречат да вървим по пътя на духовното и интелектуално усъвършенстване. Нехайството стои в основата на този повърхностен живот. Някои намират, че е по-лесно така да се живее, други го превръщат в мода. „Рано е да уча за изпит, ще ми стигнат два дни...“, „От пет години имаме любов, но аз не бързам, след година-две ще се оженим...“, „Майка ми е нещо зле, но не съм я водил на лекар. Болката в стомаха ѝ може сама да изчезне“. Какъв е резултатът от такова поведение? Обикновено лош. Невзет изпит. Прекъсване на една любов, която няма да се повтори в живота ни. Фатално развитие на болестта. Като че ли някакъв наш враг ни шепне да отлагаме, за да се възползва от нехайството ни. Точна дума ли е „някакъв“? Не, това е известният на всеки християнин човешки враг - сатаната. Всеки е преживял житейската опитност, че позата на отпуснатост или самата отпуснатост са му стрували скъпо.

Да изпълняваме задълженията си своевременно

Всяко отлагане на работата, която трябва да се свърши, води до второ отлагане и така забавянето няма край. Безделието се превръща в страст. Най-обикновеният труд ни изглежда вече прекалено тежък. Самите ние се превръщаме в тежест за своите близки и в някаква степен за света, но без да го разбираме. Обиждаме се, ако ни намекнат за лентяйство. Създаваме си защитна философия: „Правя, каквото искам, не живея като робот“. Но какво всъщност правим? Дремем всеки ден над чашата с кафе и говорим празни приказки с хора, които приличат на нас. Чуй обаче какво пише в Свещеното Писание: „Проклет да е, който върши нехайно делата на Господа“. Да вървим по пътя на духа с всяко свое действие - това се изисква от нас. Бог не иска да живеем в батак, в хаос. Той ни е направил творци и не е против труда и знанието. Радостен е само простият и чист живот във вярата, в работата, в отношенията ни с хората. (Даже когато пишем сложни философски книги или решаваме невероятни математически задачи.) Всичко да е ясно, нищо да не крием.

Когато наваксваме пропуснатото, винаги прибързваме. Ето защо делата трябва да се изпълняват своевременно. Всяко дело има най-подходящия си час. Който е цепил дърва на някоя селска самотница през януари, трябва да е постъпил добре; но би било още по-добре да го направи през ноември. И достойнството, и цената на извършеното ще са по-големи. Ние подценяваме всекидневните си дела и запомняме само големите си изяви. Но Бог ни гледа с друго око. И чистенето на къщата, и готвенето в кухнята могат да се вършат с чувство на отговорност, с участие на духа във всяка подредба, с грижа за другите, с благодарност. Няма добро дело, в което човек да не израства, колкото и дребно да е то. Стига да го осъзнаваме. Затова мъдрият не се срамува от вида на своя труд. Ето защо Библията казва, че няма срамна работа, стига човек да я извършва с достойнство и чест.

Ръцете на мъжествения са неуморни

Естествено, всяка по-голяма работа изглежда тежка, преди да я започнем. Един глас винаги ни шепне, че трудът ще е огромен, а противодействието на другите - прекалено силно. Не бива да го слушаме. Трудът ни съвсем няма да е смазващ и с Божията помощ ще преодолеем всяка недоброжелателност, но предварително е нужна вяра. В противен случай, даже ако работата ни е още далечна идея, вече ще се чувстваме претоварени. Животът с такова съзнание се превръща в робство.

Нехайството прилича на червей, който малко по малко прояжда дървото, а в нашия случай - добродетелите ни. „В похоти тъне всеки безделник.“ Добродетелта се развива, когато прераства в дела. Не е възможно да останем чувствителни към живота на хората, ако повтаряме „за нищо не ми пука“ и демонстрираме точно тако̀ва поведение. Не е възможно да не се превърнем в егоисти. Свещеното писание ни казва още: „Ръцете на мъжествения са неуморни“. Нехайството е немъжественост, бягство от целите на човешкия живот, абдикация. Безкрайно много работа имаме на този свят. Кой ще я свърши вместо нас?

Защо се раждаме? Какъв смисъл влагаме в нашето съществуване? Какво е оправданието ни пред Онзи, който ни е дал живота?

Християнинът разбира добре този коварен сатанински шепот: „Дай на мене днешния ден, а на Бога ще дадеш утрешния“. Той знае, че времето му е безценно. Не го ли използва днес, ще дойде ден, когато ще го търси, но няма да го намери. Така пропускаме музиката, която е трябвало да чуем; книгите, които е трябвало да прочетем; приятелствата, които сме могли да създадем; доброто, което сме мислели да извършим; вярата, призвана да ни спаси...

Християнството учи, че е загубен денят, в който не си извършил добро дело. Всеки, у когото чувствителността е жива, ще признае това. „Подвизавай се с добрия подвиг“ - казано е много точно. И нехайството, и лошотията имат своите рекорди. Но се случва един час на усърдие да ни спаси. Виждаме как двама души разтоварват камион с помощи за бедните сираци и нещо се пробужда в отпуснатата ни душа. Хващаме се на работа и ние. След малко повече от час, когато всичко е свършено, не можем да повярваме... Каква е тази светла радост в сърцето ни? Да помагаме безкористно на слабите - наистина ли няма нищо по-прекрасно? Как сме живели досега?

43. Християнското смирение

Някога Христос прие образ на обикновен човек, на скитник. Нямахше къде да подслони главата си. Понякога хората го преследваха с камъни. Трябваше да понесе безброй обиди, а накрая униженията и мъките на кръстната смърт. Той посрещна всичко, без да се оплаква. И отправи следните думи към Небесния Си Отец: „Прости им, те не знаят какво правят“. Целият Му живот и самата Му поява в човешки образ е израз на ненадминато смирение.

Св. апостол Павел казва: „Иисус Христос... унизи Себе Си, като прие образ на раб... смири Себе Си, бидейки послушен дори до смърт, и то смърт кръстна. Затова и Бог Го високо въздигна и Му даде име, което е по-горе от всяко име”.

Този грандиозен пример на смирение не понизи Христос пред бъдещите поколения. Напротив, въздигна го. Той можеше да покаже на враговете Си тяхната нищожност и Своето всесилие. Но Иисус не желаше такъв авторитет. Не с насилие и със страх печелеше душите, а с благодат, убеждение и любов.

Постепенно милиони Го обикнаха. Той им стана близък, защото преживя собствените им унижения и мъки и те знаеха, че ги разбира. Показа им пътя за спасение от даещото ги негодувание, от безпомощността пред наглите и силните: смиряването на омразата с добро - чуждата и собствената, търсенето на нравствена победа и свобода на духа. Такова поведение днес изглежда на някои безхарактерно, отживяло.

Какво печелим ние обаче, когато отвърщаме на обидата с обида, побой, отмъщение? Един сигурен враг. Може би и авторитет, който се гради върху страха, но временно - ако се окажем по-силни. Защото животът се обръща. Този враг може да стане един ден по-силен и на свой ред да отмъсти.

Смирението е победа

Смирението не означава примирение, малодушие, слабост. Напротив, то е победа. Над злобата и омразата, които постоянно ни застигат, и над желанието да отговорим на лошите хора по техния начин; над дребнавостта, понеже личната обида е незначителен проблем в сравнение с големия въпрос за спасението на човешката душа; над глупавото тщеславие, заради което унижаваме хората и се изтъкваме. Толкова ли добре се чувстваме, когато сме се подиграли със слаб физически или много пълен, или умствено по-ограничен съученик? Може би той ни превъзхожда с добротата си? Защо трябва да се големеем пред другите? Да препълваме сърцата им с огорчение? Бог дава различни качества на хората, а причините са известни само Нему. Как е възможно да се подиграваме с избора Му? И ако наистина сме високи, умни и красиви, нима заслугата е наша?

Бог е Оня, пред когото трябва най-напред да се смирим. Защото няма нито едно наше качество или добре прекаран ден, които да не Му дължим. Непризнателността се наказва. Библията е пълна с примери на възгордели и самозабравили се хора, които стават жертва на нещастия. Животът също. Човекът е твърде уязвим и всеки по-възрастен би могъл да си спомни как Божията ръка го е спасявала по чудо. Когато е карал кола или е пресичал улицата... Но случва се понякога Бог да отдръпне Своята ръка.

Опитностите в живота на много хора би трябвало да ни служат за добър урок. Ала голяма част от нас се оказват слаби ученици. Те искат да са хвалени, прославяни. И ако чуят не дори обидна, а критична дума, изпадат в гняв. Христос бе обиждан и укоряван съвсем несправедливо, тъй като не е имало безгрешен човек освен Него на тази земя. Наистина, кой друг ще каже това за себе си? Смирете своето сърце, преди да сте отвърнали на обидата с обида. А може би обвинението срещу вас донякъде е

вярно? Усетим ли, че е така, гневът ни е най-силен. Хората не признават своите грешки и не искат да узнаят истината.

За христианина не е проблем да благодари дори на своя несправедлив обвинител.

„... ако те плесне някой по дясната буза...“

И все пак, убедени сме, че ни обиждат съвсем несправедливо. Нека да сме прави - това се случва. За какво смирение тогава ще говорим и защо да не дадем простор на своя гняв? Нека разтълкуваме обаче прочутите думи на Христос: „... ако те плесне някой по дясната буза, обърни му и другата“.

Защо дясната буза? Човек обикновено удря с дясната ръка по лявата буза на отсрещния. А най-нормално би било Исус да не уточнява: „Когато те ударят по едната страна...“ Но не, Той съвсем конкретно е посочил дясната страна. В Библията дясното е символ на истината и правото, а лявото - на кривото и лъжата. Изрично е казано, че при Страшния съд спасените ще отидат надясно, а погубените наляво. Какво излиза тогава? Ударът по дясната буза действително е несправедлив. Удрят ни по праведната страна, наказват ни за доброто, което сме вършили. Ала Исус добавя „обърни и другата страна“, т.е. лявата.

Защо? За да си спомним тъмната страна на своя живот: неуважението към нашите родители, предателството към някой приятел, жестокото отношение към беззащитни хора... Колкото и да сме добри, животът ни е пълен с такива провинения. Вярно е, стараем се да ги забравим. Човекът е майстор в приспиването на своята съвест. Но когато сме изцяло честни със себе си, макар и за минута, всичко извършено се завръща в паметта ни, за да изпълни душата с голяма болка. Да не мислим следователно за несправедливостта на понесения удар, само за нея. Когато обърнем и другата страна, вторият удар вече се оказва справедлив. Но също и първият, тъй като е наказание за някоя лоша шега или обида, която друг е изтърпял от нас без всякаква причина. И ние сме го ударили по дясната буза.

В тази книга многократно се говори за един от най-важните християнски принципи - търси първо своите грешки, после чуждите.

Трябва смирено да вървим по пътя на Христовото съвършенство. Да не разнасяме клюки и зложелателни слухове за хората, понеже тровим тъй и собствената си душа; да търсим в тях доброто, за да го насърчим. Всяка лоша дума, излязла от човешката уста, руши вътрешната ни цялост и хармонията на този свят.

Големият християнски мислител Макарий Велики казва, че смирението е същността на цялото християнство. И нека пак повторим - то не е унижение. Колко по-високо стои един човек, който приема с благородство, опрощение, самокритичност всяка обида и всеки удар на живота, от беснеещия отмъстителен горделивец! „Дойдете при Мене - казва Христос - понеже съм кротък и смирен по сърце.“

Щом най-могъщият, Царят на царете, е смирен, как ли изглежда в Божиите очи надменността на малките смъртни хора?

Ясно е кой ще бъде потърсен и чий глас, макар и самохвален, няма да разкъса тъмнината.

44. Търпението на християните

Смирението на християнина и неговото търпение са близки качества. Но търпението като особен израз на християнската мъдрост заслужава отделно внимание.

В свое интервю от началото на 90-те години чешкият президент Вацлав Хавел разкрива една от най-неосъзнаваните човешки слабости: „След падането на комунистическата диктатура чаках с огромно нетърпение промените в живота ни да станат факт, но те се бавеха. И щях да изпадна в отчаяние, ако не бях разбрал навреме, че

Бог има друга мярка за събитията в нашия живот

Той не се съобразява с нетърпението ни”.

Хавел ни открива важна истина. Може постоянно да мечтаем, много да се трудим, неистово да желаем успех. Не става. Денят не идва. Нищо чудно да не дойде никога. Дали има още нещо, за което не се досещаме? Или просто сме недостойни? Думата „достойни“ е разковничето. Ние винаги смятаме, че сме достойни - много по-рано, отколкото преценява Бог. Защото мерим с усилията си, а те за Него не са първостепенни. Но се случва повече да не чакаме плод, да сме го отписали и той да падне изведнъж в краката ни. Само защото сме се променили. Най-последно.

Бог ни награждава заради промяната. Един народ трябва да заслужи своята нова съдба с новото отношение на хората към собствения им живот. Робското им озлобление и завист никога не са оправдани, даже ако са последица от една диктатура. Докато не се е върнала светлината в душите им, техните надежди се сричат по необясним начин.

Онова, което е голямо за нас, понякога е твърде малко в Божиите очи. Всеки труд е важен за Твореца само като духовен акт. Съсипващата работа по издигането на собствена къща не ще стопли Неговото сърце, ако изсуши човека и в душата му не останат нито милост, нито състрадание. Всяка тухла трябва да се слага с благодарност в сърцето и с чувство за строеж на дом, в който Бог ще присъства.

Крайното решение е Божие

Същността на християнското търпение? Да оставим крайния срок и крайното решение в Божиите ръце. Да чакаме спокойно. Решението се бави? Един ден ще се разбере, че е било за наше добро. Може дори да се откажем от погрешните си мечти и да благодарим на Небето, че не са се сбъднали. Да разберем, най-добре е да отдадем живота си за съществени неща: да помагаме на слабите, да утешаваме отчаяните, да носим вяра на обърканите. Има хиляди начини да го направим. Една самотна майка от съседния апартамент тича винаги след работа, за да прибере детето си от детската

градина. Защо да не ѝ кажем някой път: „Утре се върни спокойно, пригответи вечерята, аз ще взема малкия. Ще го поразходя, ще си поиграем, после ще го доведе“.

Човек е завладян обикновено от нетърпението си да успее, да се наложи в обществото, да изпъкне между другите. Вариантите са много. От модната дреха, която бърза да си купи, до световната известност на някоя попзвезда. Банално е, ала ще повторим - това не ни осигурява щастие. Министри или знаменитости, зорко охранявани в скъпите си возила, гледат понякога със завист тихия уют на едно семейство, което вечеря в градината си. Християнинът знае кога човешкото нетърпение е част от суетата на света. Ето думите на апостол Павел: „Всички, които в Христа се кръстихте, в Христа се облякохте. Няма вече юдеин, ни елин; няма роб, ни свободен... защото всички сте едно в Христа Исуса“.

Пред кого да се изтъкваме, щом в Божиите очи сме равни, еднакво любими Негови деца, а приемем ли Христа, ставаме и братя? Пред Създателя и пред братята си? Материалистическите реформатори много говореха за равенството - еднакви граждански права и еднакви доходи. Истинското равенство съществува между християните: между красивия и некрасивия, между талантливия и скромно надарения, между успелия и неуспелия. Равенство на хора, изкупени от Христос, които правят всичко за Него и очакват спасение в едно Царство, където няма суета и страх.

Придобий мирен дух

Християнското търпение е вяра, че Бог допуска изпитанията ни за наше добро, а срокът им е част от Неговия промисъл. Затова истинският християнин не настоява да бъдат незабавно прекратени, а се моли винаги за сила да ги издържи. Случва се търпението, с което понасяме нечий издевателства, да има страхотно въздействие над другия: откъде е това спокойствие, пита се той, какво се крие зад тази кротка издръжливост?

Съвременният човек е много изнервен, избухлив, обидчив и самомнителен. Хората се спрекват - в службите, в дома, на улицата, оплакват се непрестанно от съдбата си. Ето защо християнското търпение прави днес огромно впечатление. Руският светец Серафим Саровски казва: „Придобий мирен дух и хиляди около теб ще се спасят“. И той е прав. Един спокоен тих човек помежду гневните завладява без оръжие душите им. Кара ги да се срамуват, да усетят своята несигурност, обърканост и хаотичност. Поведението на християнина е мълчалива подкана към хората да спрат неразумния си бяг към нищото, да победят себе си, да не се изтъкват, да не обиждат, да не хулят, да не злословят. Много от неприятели в Христа също са добри хора, с чудесни душевни качества. Но светът може да погуби тези качества, а Христовата вяра ги укрепва.

Случва се дори най-близки хора да не се опознаят истински - поради липса на търпение. Така минава целият им живот. Когато ученикът е в гимназията, повечето родители се питат не му ли изглеждат вече скучни, старомодни, ограничени. Такива притеснения сковават хората. Родителите знаят, че децата им нямат търпение да разговарят с тях. Съжаляват за времето, когато е ставало обратното: много работа, гонене на кариера, а малкият човек у дома напразно ги е чакал. Така минава често

целият живот на хората - все няма време. Всъщност липсва им търпение и вяра, чехизпълнението на Божиите изисквания е най-правилният начин на живот.

Търпението превръща и най-трудните ни дни във време на душевна пълнота. Чувството за съгласие с Бога и за вяра в Неговия план е несравнимо.

Християнинът върви към своята награда, но не пресмята колко са препятствията по този път.

45. Християнската саможертва

Християнската логика е различна от светската. И не бива да се отхвърля, преди да се опитаме да я разберем. Тя е логика на сърцето. То ни казва дали живеем духовно или не живеем. Възможно е дните ни да са изпълнени с бурни събития и отведнъж да установим, че сме мъртви. Възможно е да отидем в много богат дом и в някакъв миг да ни проние режеща болка - хората в него са мъртви. Макар да се смеят, да са доволни от себе си. Така че въпросът е съдбовен. Оказва се, че е без всякакво значение къде си в този свят, какво е мястото ти в него. Християнският начин на живот е нещо друго. Защото ни поставя в пряка връзка със Създателя. А всеки, който се е откъснал от Него, според християнството е духовно мъртъв.

Какво иска Създателят от нас?

Една сцена от американски филм може да ни послужи като добър пример. Хирург оперира самотна родилка, която умира. Детето остава живо, но е с тежко сърдечно увреждане. Хирургът решава да го отгледа. Докато го държи на ръце след едно тежко дежурство, безкрайно уморен, негов колега го пита: „Защо правиш всичко това?“. „Сега разбрах, че никога преди не съм живял!“ - отговаря хирургът.

Щом Бог заговори в нашето сърце, човек започва да търси живота и да бяга от мъртвото. Два крайни примера очертават тези полюси. Единият е така добре известен от романите и филмите, но го срещаме и в действителността. Светско тържество, много блясък, много гордост, много суета, може би много фалш. И внезапно един от присъстващите започва да крещи. Какво казва той на другите? Че нищо там не е истинско, че те са мъртви! Този човек е доловил интуитивно - Истината е живот. И той побягва: по-често загива, по-рядко открива път за себе си. Другият полюс? Един отшелник, монах, който се храни с къпини и прекарва дните си в молитви. За какво се моли този човек? За всички нас, но и за хора, които познава. Не се моли за успеха им, за тяхното разбогатяване или да станат прочути. Той се моли да спасят душите си. Хиляди мъже и жени са готови на какво ли не, за да видят този монах, да поговорят пет минути с него. Защо? Ще им каже ли нещо необикновено? Това е просто невъзможно, не е по силите и на най-просветлената душа. Не, този много слаб и много уморен човек радостно ще им се усмихне. И тази усмивка ще озари оттук нататък всичките им дни. Ще почувстват собствената си значимост в Божиите очи, която само един такъв човек осъзнава истински.

Какъв е духовният ни шанс?

Трудностите, през които минава България, са всъщност големият духовен шанс на младите хора у нас. В какво се състои той? В това, че могат да й дадат много. Могат да направят жертва. Да осъществят предназначението, което Бог влага в съдбите им. Не е необходимо обаче нашите момчета и момичета да отиват далеч от страната ни, за да се реализират в чужбина като християни. Тук, в България, те се намират в полето на човешката мъка. Ако избягат, това ще е първото им поражение.

Защото ще избягат от голямата си отговорност. Истински личен шанс е да помагаш там, където всичко ти е близко и се чувстваш като син. Синът не изоставя своето страдащо семейство.

Човекът не е свободен, ако не е поел съзнателно и някаква отговорност.

Има у нас една особеност. По-възрастното поколение се връща днес към бащите си. Тъй като диктатурата прекъсна всички връзки с миналото, то криеше истината за тях. Криеше, че са вярвали в Исус, дори професиите им. И ето, в последните десетина години много хора казват с тиха гордост: „Моят баща беше свещеник“, „Моят баща беше учител по френски език“, „Моят баща беше артист“. Но тук става дума и за нещо по-голямо, неизречено: „Аз се връщам към моя баща, за когото не смеех да говоря, връщам се към неговата вяра, за да се превърна, макар и така късно, в негово продължение. Аз се връщам чрез неговата вяра към моя Небесен Отец!“.

Дали младите българи ще станат наше продължение? Наистина е тежко да гледаш страданието. Още по-тежко е да помагаш. Ала величието на християнското мислене е в това, че то открива щастието, когато си сред ранените. Едно щастие, обвито в голяма болка, единствено по рода си заради свободата, с която даряваш... „Щом почувствате, че сте дали всичко от себе си на нещастните - казваше Майка Тереза на своите сестри, - ще разберете какво е истинската свобода.“ Безграничността на свободата се усеща най-силно в мига, когато даряваш и последната си риза. Нищо в този свят не те обвързва и не ти е по-скъпо от желанието да изпълниш християнския си дълг. Но и никой, разбира се, не ни заставя да извършваме чак такива подвизи.

Да приемем всичко с благодарност

Естествено, ще преживеем много огорчения. Наши близки хора може да не ни разбират, невежите да ни се подиграват. Даже най-съвършените, даже нашите учители понякога ни нараняват. Кадър от документален филм за Майка Тереза - тя пристига в едно от своите общества някъде по света. Посрещат я десетки млади сестри-помощнички и Майка Тереза казва на всяка по няколко думи. Но една от сестрите така и не може да стигне до Майка Тереза. Остава зад другите, незабелязана от нея, свенливо скрила своята болка. Само Исус може да приеме всекиго от нас. Само Той не оставя без ответ даже любовта на един-единствен човек. Това трябва да се знае, когато помагаме. На хората не даваш, за да получиш. Хората може да отговорят на любовта ни с любов, но може да ни донесат и много огорчения. Всичко се приема от вярващия с благодарност. Той благодари за всяка обида, за всяка нанесена рана, за всяко огорчение, за всяка липса на признателност.

Благодари заради нещо по-важно - Бог му е дал възможност да помага. Това негово съзнание го издига високо и го прави независим от света!

За да се стремим към Онзи, Чието Царство не е от този свят, трябва да не умираме всекидневно в мъчителните си страсти, в обидите, които получаваме, но да живеем изобилно в светлината на търпението и болката.

Защото каква полза да спечелиш целия свят, а да изгубиш своята душа?

46. Как да простим на ближния

В урока „Да не отвръщаме на злото със зло“ се говори за прекъсването на враждата, която би могла да се превърне в безкрайна взаимна вендата. Историята познава случаи, когато потомците на хора, преследвани, да речем, в средновековието, си отмъщават няколко века по-късно. На тази основа се разиграха пред очите ни много етнически сблъсъци, особено в бивша Югославия.

Християнската вяра не познава отмъщението

Вярно е, че междуличностните вражди, когато вървят от поколение на поколение, не се срещат често в ежедневието. Но те доказват най-добре безсмислието на враждата. Един от литературните символи на този проблем е онази знаменита глава от романа на Марк Твен - „Хъкълбери Фин“, в която две плантаторски семейства взаимно се избиват. Умират млади, красиви и достойни хора заради наранената чест на вече забравените си дядовци и без никой да помни причината за раздора. Честолюбието на едно слабо смъртно същество, каквото е човекът, понякога стига до безумие. Как да се спасим? Никой не е посочил по-категорично от Исус единствения възможен изход. Християнската вяра не познава отмъщението.

Прости и поискай да ти простят. Победи себе си

И все пак как да стане това? Как да победим изгарящото чувство за обида? Този въпрос си задава оня, чийто разум му подсказва, че Исус е прав. Има една дума, която ни въвежда в проблема и веднага преобръща всичко. Трябва да простим на... ближния си. Кой е твоят ближен? Всеки човек.

Този, който ме е наскърбил, не ме признава. В това е проблемът на обидените. Той не ме обича. И защо? Да не е живял по-зле от мен? Да не е страдал повече от мен? Знае ли той колко неща са ми минали през главата? Това не са единствените въпроси, които озлобяват хората. Наскърбителят има свои приятели, свои близки. Естествено е наскърбеният да мисли: „Той се отнася добре към тях и зле към мен. Защо? С какво ме превъзхождат?“. Наскърбеният се настройва инстинктивно и срещу приятелите на своя наскърбител - познатите и даже непознатите. Не виждат ли, че той е лош човек? Значи и те са такива. В края на краищата оскърбеният е завладян от едно потискащо чувство.

Част от хората са с неговия враг, а не с него. Значи част от света не го харесва, не го приема. В такъв свят на него не му е уютно, не му е добре.

Срамът на предателя

Обидата не се съдържа само във фрази от типа „Ти си глупак!“. Понякога човек се чувства предаден. От първата си любов, която му е изневерила; от сина си, който е станал антикомунист, макар той, бащата, да е комунист или обратно; от приятеля, който го е лъгал; от съидейника, който е работил тайно за противната кауза; от съдружника, влязъл „в комбина“ с конкурентите; от своя брат, който не е опазил съкровената му тайна...

Много обидно е да бъдеш предаден, то е по-тежко от прякото оскърбление.

И какво си казва такъв човек? „Аз ще му отмъстя!“ Това е познато. „Никога няма да му простя...“ И това е познато. Но той си казва и нещо по-лошо: „Никога вече няма да се доверявам на хората. Те не го заслужават.“ Тази позиция е по-тревожна от всяка друга, тя е знак за вътрешно осакатяване.

Да, но той забравя срама на предателя. Това вече не е надутият оскърбител, а в по-тежките случаи човек, показал, че има долна душа. Понякога този човек не може да понася себе си, да гледа хората в очите. Накъде ще се насочи този срам, в какво ще се превърне? Естествено, в омраза към предадения от теб, защото е видял истинското ти лице, познал е кой си... Разкрил те е. Двама души, те са в тежко състояние. Могат ли да се спасят? Да, ако единият прости на ближния си. Но този предател може да има и други срамни тайни в живота си? Подли деяния, за които жертвите не знаят нищо? Кой ще му прости тогава? Има кой - Бог. Той няма да се смути от една изповед, защото и без друго знае всичко. И може би ще каже: „Успокой се, Аз те очаквам. Не съм преставал“.

Един човек, когато е предаден, трудно може да обича. От своя страна, човекът, който е предал, не мисли, че заслужава да бъде обичан. Ето го най-тежкия възможен резултат от една много лоша постъпка.

Да обичаш и да бъдеш обичан е най-важната ни потребност. Лишени от тази възможност, ние се превръщаме в хора с осакатена душа.

Страшно много са ония, които носят най-различни травми и обиди в себе си. Разбира се, повечето ги прикриват сравнително добре и няма да ти кажат: „Не вярвам на никого, включително и на теб“. Но не се сближават с други хора и се чувстват самотни.

Единственото лекарство

Има една прекрасна мисъл: „Когато си охулен и оклеветен, ти си най-близо до Иисус“. Така стигаме до нещо много по-трагично. Човекът не е просто обиден, нито предаден. Той е охулен и оклеветен, станал е жертва на зловещ заговор, срам го е от хората, макар да е невинен. Някой внушава на останалите, че този човек върши неща, каквито не е и сънувал. Но не се ли случи същото с Иисус преди две хиляди години? Не позна

ли Той човешката мерзост? И нима, ако се обърнем за помощ към Него, няма да ни я даде?

За да получим тази помощ обаче, трябва да извършим първо нещо изключително важно - да простим на клеветниците. И тогава всичко ще се промени.

Обидените, предадените и оклеветените... Ако не могат да простят, те си остават озлобени, самотни и нещастни. Какво им е нужно? Да повярват отново на хората. И какъв е пътят към спасението им? Та той наистина не е омразата, нито бунтът, нито отмъщението.

Пътят, според християнската вяра, е Бог.

Вече го посочихме. Той ги очаква, за да им даде утеха. Той им казва, че са обичани и страда с тяхното страдание. И най-после, предлага им единственото лекарство: „Простете и тогава ще се излекувате...“ Това може да се случи, докато четат Библията или докато се молят, или в друг момент. Ако Му повярват, всичко се променя. Заедно с доверието към Бога се връща и доверието им в света. Изчезва техният страх, който стои в основата и на озлоблението, и на самотата.

Ето как се молеше Иисус за тези, които Го разпнаха: „Отче! Прости им, понеже не знаят що правят“. А нима оскърбителите и предателите знаят винаги, че вредят повече на себе си, отколкото на нас?

За да простиш, трябва да си наранен. Никой не казва, че е лесно. Но може да стане, ако сме потърсили Божиата подкрепа. Преди всичко, за да прекараме по друг начин своя живот, да се спасим. „Как искате да простя на баща си? - ще попита някой. - Та той ме пребиваше от бой, често без причина. Съсипа ми детството.“ Отговорът не е само в Библията, която ни казва да почитаме родителите си, за да имаме Божието благословение и да живеем добре и дълго на земята. Отговорът е и друг - не прости ли този човек, неговият баща (даже ако не е вече между живите) ще съсипе и целия му останал живот. Обидата е като язвата. Тя изяджда отвътре човека и не му дава минута покой. Тя е лично наша, различна от всяка друга обида. Тъй ни се струва, но има и друго: според нас никой не може да разбере чувствата ни докрай... Как да не ни дразнят хората, за които мислим по този начин?

Да простиш е освобождение

Каква промяна настъпва у човека, ако каже: „Отказвам се от огорчението, озлоблението, омразата... Прощавам му.“ Но как ще произнесе той подобни думи, ако не приеме Христос? Защото в часа, когато това се случва, Христос е Този, Който иска наистина от нас да простим. (Както Сам Той е простил на кръста.) Промяната е в това, че веднага откриваме в какво се е превърнал заради обидата и огорчението нашият живот. И че можем да съществуваме по нов начин. И още нещо - мнозина стават в такъв момент членове на голямото християнско семейство.

Пред тях вече стои въпросът: „Как трябва да постъпвам, за да съм един от тях?“.

Да простиш на ближния си - това е освобождение. Едва когато го извършим, виждаме, че сме се притеснявали напразно за достойнството си, напразно сме си мислели, че прошката е поражение. Много по-недостойно е да таиш в душата си безконечно озлобление. А и нищо не предопределя по-силно нашата самота - налага се да го повторим.

Християнинът не може да постъпи по друг начин, инак неговата вяра е само една маска.

Да отидем при другия човек, за да му кажем „прощавам ти“. Нищо не е по-естествено от това между две Божии създания, временно пребиваващи на тази земя.

Единствено недостатъците ни са били причина да си мислим, че това е невъзможно.